

МОНИТОРИНГОВ ДОКЛАД

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА
РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ (2011 – 2015)
НА ОБЛАСТ ЯМБОЛ**

ЗА 2012 ГОДИНА

1. Въведение

Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2011- 2015 г. за област Ямбол е съгласувана от Областния съвет за развитие на област Ямбол с решение, взето с Протокол № 12 от 28.10.2010 г. и е утвърдена от Областния управител на област Ямбол със Заповед № РД01/0125 от 08.11.2010 г. В географско отношение тя покрива петте общини на територията на областта, като се обръща специално внимание на географската специфика на областта и многобройните отдалечени от общинските центрове населени места.

Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Ямбол – областна администрация, общински администрации и съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги, местни граждански организации (НПО), с техническа помощ от страна на УНИЦЕФ.

Стратегията е разработена въз основа на действащото законодателство в социалната сфера. Съобразена е с националните стратегически документи, които имат отношение към социалното подпомагане на хората в неравностойно социално положение и към социалната интеграция на хората с увреждания, както и с националните приоритети в развитието на социалните услуги, насочени преди всичко към деинституционализацията на деца и възрастни и децентрализацията на услугите.

Създаването на стратегията цели да се предостави цялостен комплексен модел на планиране, развиване и предоставяне на социални услуги на областно ниво като по този начин се спомогне за повишаване на ефективността и ефикасността на системата за социални услуги и използването на различни национални и структурните фондове на Европейския съюз. Стратегията определя областната рамка и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта, като се обръща специално внимание на географската специфика на областта и многобройните отдалечени от общинските центрове населени места.

Приоритетните направления, по които и през 2012 г. работят общините в област Ямбол, са свързани с:

- **Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация**
- **Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа**
- **Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги**
- **Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги**

При определяне източниците на финансиране на социалните услуги в област Ямбол приоритет се дава на държавно – делегираните услуги, съобразени с потребностите на рисковите групи в общините от област Ямбол. Основен източник на финансиране на социалните услуги в периода 2011 – 2015 година остава републиканския бюджет, като чрез него се финансира главно текущата издръжка на социалните заведения.

За проследяване на напредъка на изпълнението на областната и общинските стратегии за развитие на социалните услуги към Постоянната

комисия по социална политика е създадено **Звено за мониторинг и оценка**. Поименният му състав е определен със Заповед № РД01/0122 от 31.07.2012 г.

2. Цели и задачи на мониторинга и оценката

Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ямбол.

Целите на мониторинга са:

- Да проследи динамиката и извърши оценка на действащите социални услуги и предприетите мерки за социално включване на територията на областта през 2012 г. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления и целите, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението;
- Да оцени напредъка спрямо планираните услуги и мерки в Областната стратегия, за изграждането на ефективна мрежа от достъпни и качествени социални услуги, осигуряващи възможност за повишаване качеството на живот на всички деца и лица, попаднали или живеещи в риск, чрез предоставяне на пълноценна грижа и създаване на условия за реалното им социално включване.

Конкретните задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в област Ямбол, чрез:
 - Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
 - Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
 - Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.
 2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво, чрез:
 - Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности/ услуги;
 - Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
 - Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие;
 - Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – общини, външните доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.
 3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи.
- Оценката обхваща следните критерии:
- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;

- Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните / вложените ресурси;
- Ефективността – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целевите групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности - индивидуални и общи за рисковата група;
- Въздействието на Областната стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- Устойчивостта на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

4. Да осигури системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:

- Предоставяне на конкретни препоръки за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления, дългосрочни и конкретни цели на интервенцията;
- Препоръки и текуща, актуална информация за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
- Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
- Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
- Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Областната стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за общините и структурите, които изпълняват Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка са задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Основният подход в процеса на мониторинг е участието, който включва и обратна връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ПРИОРИТЕТНИ НАПРАВЛЕНИЯ, ЦЕЛИ И МЕРКИ В ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ 2011 – 2015 В ОБЛАСТ ЯМБОЛ ЗА 2012 ГОДИНА

Приоритетите и направленията на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на ключови/критични социални проблеми на жителите на областта. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

I. Услуги за деца и семейства в риск

1. Приемна грижа

С Постановление на Министерски съвет № 197/28.08.2012 г. се направиха промени в Наредбата за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях. Промените доведоха до разширяване на възможността за развитие на услугата „приемна грижа“ от всички възможни доставчици – дирекции „Социално подпомагане“, общините и лицензирани доставчици на социални услуги за деца.

Основната промяна е регламентирането на ред, по който всички доставчици на услугата „приемна грижа“ да извършват дейности по набиране и оценяване на кандидати за приемни семейства, обучение, взаимно адаптиране, подкрепа и наблюдение на отглеждането на детето.

Във връзка с промените в Наредбата за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях към Регионална дирекция социално подпомагане – Ямбол е създадена Комисия по приемна грижа.

Утвърдените приемни семейства от Комисията по приемна грижа към Регионална дирекция социално подпомагане – Ямбол са 12. Всички те са проучени, обучени и оценени от екипите по приемна грижа към община Ямбол и община Елхово по проект „И аз имам семейство“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. За реализиране на дейностите по проекта са одобрени близо 15 милиона лева, конкретен бенефициент е Агенцията за социално подпомагане. Девет от утвърдените семейства са за професионални приемни семейства и едно за доброволно. Осем от семействата живеят на територията на община Елхово, по две на територията на община Ямбол и община Тунджа. В дванадесет приемни семейства са настанени деца (6 за ДСП – Ямбол, от които 4 в община Ямбол, 1 в община Стралджа и 1 в община Тунджа, и 6 за ДСП – Елхово, само в община Елхово).

През 2012 г., в партньорство с Български червен кръст, е проведена мащабна информационна кампания на територията на област Ямбол.

2. Център за обществена подкрепа

Центърът за обществена подкрепа (ЦОП) е комплекс от социални услуги, свързани с превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения на самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с

противообществени прояви. ЦОП е услуга в общността, за която има определен единен стандарт като делегирана от държавата дейност, управлявана от общините:

- **ЦОП “Усмивка“ град Ямбол**

ЦОП “Усмивка“ е създаден през месец ноември 2007 година по проект на община Ямбол по програма ФАР. От 01.01.2009 година центърът е делегирана от държавата дейност.

Капацитетът на услугата е 50 ползватели, а реалният брой ползватели през 2012 г. е 134.

Потребители на услугата са: деца в неравностойно социално положение, за които съществува опасност от увреждане на тяхното физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие; семейства, при които има риск да изоставят децата си; деца и младежи от специализирани институции за деца; деца в риск от отпадане от образователната система; деца с прояви на отклоняващо се поведение; бременни малолетни и непълнолетни; родители/ законни представители на дете в риск, за които отдел „Закрила на детето“ при Дирекция „Социално подпомагане“ е преценил, че имат нужда от специфична подкрепа или съдействие; кандидати за или вече одобрени приемни семейства; кандидати и вече одобрени осиновители; деца жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унизително отношение, или наказание в или извън семейството; деца с увреждания; деца от 0 до 18 години и техните семейства от общността, към които са насочени дейностите по първична превенция, както и различни информационни кампании;

Дейности на услугата:

- *Семейно консултиране и подкрепа* – социални, правни, психо-социални и психологически консултации.
- *Превенция на насилието* и подкрепа на деца, жертви на малтретиране, насилие и negliжиране – социална и психотерапевтична работа с деца, жертви на насилие и техните семейства.
- *Пре-натална и пост-натална грижа* – социално консултиране по време на бременността и в следродовия период на майки в риск да изоставят децата си.
- *Семейно планиране* – консултации в сферата на репродуктивното здраве; контрацептивни методи; болести, предавани по полов път.
- *Център „Спешен прием“* – услуга с цел спешно извеждане на деца от ситуация на непосредствена опасност за физическото или психичното им здраве и осигуряване на тяхната закрила.
- *Ресурсно подпомагане на деца с увреждания* – възможност за почасово пребиваване на децата в Центъра с цел подкрепа и помощ за родителите на деца с увреждания. Услугите в центъра са насочени към психосоциално консултиране и подкрепа за деца с увреждания и техните семейства, психологически, социални, медицински и юридически консултации и интеграция на децата с увреждания.
- *Превенция на отклоняващото се поведение при децата и работа с деца с отклоняващо се поведение* – консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им; извънкласни занимания и дейности – организират се в зависимост от техните интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация, информирание по въпросите на насилие и пренебрегване и др. *Превенция на отпадането от училище* –

изграждане на мрежа за работа с педагогически съветници; организиране на занимални за застрашени от отпадане ученици; организиране на различни превантивни обучителни и занимателни дейности и ангажиране на учителите с тяхното изпълнение;

- *Деинституционализация и реинтеграция* – социална работа с деца, при които съществува възможност за връщане в семейна среда; работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзката родители – дете; подкрепа и консултации за детето и семейството в периода след реинтеграцията.

- *Обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция* – подкрепа при напускане на институциите, поради навършване на възраст; работа с децата, които се подготвят за напускане на институциите, за тяхната подготовка за самостоятелен живот и социална интеграция – обучение в различни умения, включване в образователни и професионални курсове.

- Провеждане на *информационни кампании*.

- *Обучение на приемни родители и обучение на кандидат-осиновители*, напасване, наблюдение и подкрепа в след осиновителния период.

- ЦОП *”Усмивка”* извършва и *мобилна работа*, като има изнесена приемна в ромския квартал на града, където всяка седмица се работи групово и индивидуално с непълнолетни майки и техните семейства, насочени от ОЗД. Екипът от социални работници посещава потребителите и на домашните им адреси.

Общият брой на заетия персонал в центъра за 2012 г. е 10 лица. Служителите получават ежемесечно външна супервизия от клиничен психолог от сдружение „Дете и пространство” и от „Самаряни” – Ст. Загора. Материалната база на центъра включва етаж от Комплекс за социални услуги, като сградата и терена са собственост на община Ямбол. Установени са добри взаимоотношения на сътрудничество и работни контакти с Дирекция ”Социално подпомагане”, Районно полицейско управление, доставчици на социални услуги; община, училища и детски градини на територията на град Ямбол, читалище „Пробуда”, здравни медиатори, МКБППМН, РИО на МОМН, БЧК, ПИЦ и др.

През 2012 г. услугата е посочена като добра практика във връзка с Дейност 4 „ Идентифициране и анализ на ефективността и добрите практики при управлението и предоставянето на социални услуги по места“ на Проект “Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище“ на АСП.

- **Център за обществена подкрепа гр. Стралджа**

Услугата е разкрита от 01.10.2010 г. като делегирана от държавата дейност. Тя е предназначена за деца и семейства в риск, деца с увреждания, деца отпадащи от училище, деца с проблемно и отклоняващо се поведение, деца в риск от насилие, деца в риск от изоставяне, деца от МКБППМН, деца със СОП, деца със специални нужди на възраст до 18 години. Капацитетът на услугата е 15 деца.

Общият брой на ползвателите през 2012 г. е 23. Услугата предлага психологическо консултиране, педагогическо консултиране, художествени занимания, с елементи на арт терапия, социални дейности. Ползвателите на услугата се обслужват от екип, състоящ се от педагог, психолог и социален работник. Центърът за обществена подкрепа е разположен в крило от едноетажна сграда, собственост на община Стралджа, в централната част на града.

3. Дневен център за деца с увреждания „Дъга“ град Ямбол

Дневният център за деца с увреждания предлага комплекс от социални услуги за цялостно обслужване на децата през деня, свързани с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти.

Потребители в Дневният център за деца с увреждания са деца на възраст от 2 до 18 години с физически, интелектуални или множествени увреждания, както и техните родители. Капацитетът на центъра е 30 места. На децата се предоставя обучение по индивидуални програми, според възможностите на детето за придобиване на знания и умения в различните сфери. Цели се преодоляване на изолацията, разкриване и стимулиране на интересите и възможностите на детето, неговото личностно развитие.

През 2012 г. броят на децата ползвали услугата е 36 (от общините Ямбол и Тунджа). Общият брой на персонала е 12 служители. Материалната база е в сравнително добро състояние, с обзаведени просторни помещения. Финансирането е от държавния бюджет и е в размер на 219 033 лв. годишно.

Системата за повишаване квалификацията на персонала е достатъчна, през 2012 година, част от специалистите са преминали през специализирани курсове и обучения за работа с деца. Ежемесечно получават супервизия от външен психолог.

ДЦДУ работи в тясно сътрудничество с Дирекция "Социално подпомагане", училища и детски градини, ЦСРИ и ЦОП гр. Ямбол, РУПИОВДУСОП.

4. Социално-образователни услуги за превенция на отпадането от училище

В началото на учебната 2011/2012 година в област Ямбол функционират 46 училища. Учениците, които се обучават в училищата в началото на учебната 2011/2012 година са 13585 и в края на I учебен срок – 13522 ученици.

Учениците, подлежащи на задължително обучение от I до X клас включително за:

2010/11 г. - 11565 ученици;

2011/12 г. - 11485 ученици;

Учениците, подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст, които са **напуснали** училище са:

Първи срок на 2010/11г. - 74 ученици , края на годината – **158**

Първи срок на **2011/12г.** - 122 ученици, края на годината – **213**

Учениците, подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст, които са напуснали училище през учебната 2011/2012 г., са 213 или 1,85 % от броя на учениците, подлежащи на задължително обучение от I до X клас. За учебната 2010/2011 година броя на напусналите училище за същия период е 158 ученици, или 1,37 %, което е с 0,48 % по малко в сравнение за същия период за учебната 2011/2012 година. В област Ямбол се наблюдава тенденция за увеличаване процента на отпадналите от училище деца.

По данни на РИО Ямбол, по-голям е броят на отпадналите ученици по семейни причини, както в прогимназиален и гимназиален етап. Причините за отпадане на тези ученици, са ранните бракове, заминаване на семейства за чужбина, нисък социален статус на родителите и невъзможност да осигурят необходимия минимум на децата да посещават училище като дрехи, тетрадки, пособия и други. За поредна учебна година няма ученици които са напуснали училище поради слаб успех.

От директорите на училищата, в които са регистрирани случаи на напуснали училище ученици, са изискани доклади за приложените мерки за задържане на учениците в училище, които са представени в Регионален инспекторат по образованието. Декларираните мерки и дейности са планирани в План за обхват и задържане на учениците в училище и се свеждат до следното:

- взаимодействие с родителите, засилване дейността на училищните настоятелства и партньорство с неправителствени организации;
- своевременно уведомяване на родителите за отсъствията на учениците и съответните институции, имащи отношение към образованието и възпитанието на учениците;
- подобряване на социалната и организационна грижа за учениците;
- поевтиняване на храненето на учениците от подготвителните групи и учениците от начален етап;
- Проект „Училищен плод” към Държавен фонд „Земеделие”;
- безплатна закуска за всички ученици от 1 до 4 клас и безплатен обяд за всички пътуващи ученици от I – XII клас на средишните училища.
- осигуряване на учебници за пътуващите и социално слабите ученици от 8 до 12 клас от фонда на училището;
- целодневна организация на учебния процес и включването на училищата в Проект „Успех” и Проект „Подобряване на качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес”;
- включване на училищата в дейностите по НП „С грижа за всеки ученик”;
- включването на учениците в неформални клубове по интереси и разширяване участието на учениците в учебния процес;
- увеличаване на спортните прояви - турнири, спортни празници;
- осигурен достъп до спортната база на училищата и до компютърните кабинети и наличните библиотеки в извънучебно време по графици утвърдени от директора;
- активизиране на ученическото самоуправление;
- осигурени условия за ресурсно подпомагане на учениците със СОП;
- активизиране на дейността на училищните комисии за превенция на противообществените прояви на учениците;
- провеждане на беседи в часа на класа във връзка с необходимостта от образование и професия;
- участие на учениците и включването им в работата по проекти „Коменски” и „Леонардо да Винчи”;
- Периодични планирани срещи на педагогическите съветници и психолози и набелязване на конкретни дейности.

Училищата от област Ямбол полагат усилия, предприемат мерки, формират училищни политики и планират дейности, които са насочени конкретно към обхвата и задържането на учениците в училище и предотвратяване на напускането им от училище.

II. Услуги за деца и лица с увреждания

1. Център за социална рехабилитация и интеграция

Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

Потребители на услугата: Деца и лица с увреждания в семейна среда (физически, умствени и множествени). Дейности на услугата: Медицинска рехабилитация; Социална рехабилитация; Консултиране – правно, здравно, социално, психологическо; Програми за социални умения за самостоятелен живот; Посредничество пред различни институции; Дейности в домашна среда: Консултации и посредничество, Медицинска рехабилитация, Обучение на близките за ежедневна рехабилитация, Кризисна интервенция.

Очаквани резултати: подобряване достъп до образование в общо образователни училища на деца с увреждания; подобряване на достъп до адекватна здравна грижа; придобиване на умения и навици за самостоятелен живот; осигуряване на достъпна архитектурна среда, особено в изолираните малки населени места; осигуряване на възможности за професионална квалификация и реализация; осигуряване на подкрепяща среда за семейството и близките на децата и лицата с увреждания; подобрена интеграция в общността на деца и лица с увреждания; предоставяне на услуги за възстановяване и рехабилитация.

2. Център за социална рехабилитация и интеграция град Ямбол

Капацитетът на Центъра за социална рехабилитация и интеграция /ЦСРИ/ е 41 места. През 2012 г. услугите на ЦСРИ са ползвали 48 лица и 35 деца.

Услугите в ЦСРИ гр.Ямбол са гъвкави, предоставят се както на място, така и в домашна среда, в зависимост от потребността и здравословното състояние на потребителя. Услугите се предоставят краткосрочно и дългосрочно.

Персоналът на услугата през 2012 г. включва 8 щатни длъжности, които са заети. През 2012 г. на екипа на ЦСРИ са проведени супервизии (през четири месеца) от външен психолог. За повишаване квалификацията на персонала е осигурено участие в работни срещи за обмяна на опит и добри социални практики, семинари и специализирани обучения и тренинги. Финансирането на услугата за 2012 г. е в размер на 121 153 лв. от държавния бюджет, от които са усвоени 111 885 лв.

ЦСРИ е утвърден в годините и е доказал своята ефективност във времето и услугата става все по – търсена.

3. Център за социална рехабилитация и интеграция за деца „Света Марина”– Елхово

От 01.07.2008 г., след успешно приключване на проект, финансиран по програма ФАР “Деинституционализация, посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи“ е разкрита услугата в общността ЦСРИ. Доставчик на услугата е Община Елхово. Финансирането на ЦСРИ “Света Марина” – Елхово е делегирана от държавата дейност. Центърът предоставя комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно обучение, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. В ЦСРИ “Света Марина” са създадени оптимални условия за корекционно-компесаторна и интеграционна работа с потребителите на услугите и се оказва подкрепа на деца с увреждания и деца в риск и техните семейства.

В ЦСРИ “Света Марина” работи екип от 7 специалиста. През 2012 г. на екипа на Центъра са проведени супервизии от външен психолог, специалистите от екипа са участвали в обучителни семинари.

От 01.06.2010 година с решение на Общински съвет Елхово и с решение на Изпълнителния директор на АСП капацитетът на ЦСРИ “Света Марина” е увеличен от 30 на 35 потребители. Потребители на социални услуги са деца от

община Елхово и община Болярово. По данни от Дирекцията Социално подпомагане в община Елхово има 43 деца с увреждания, отглеждани в семействата си.

През 2012 г. е проведен и летен лагер в с. Равда за 8 деца. Община Елхово спонсорира ученически спортен клуб „Елхово-2008” за организиране на училище по плуване през лятната ваканция за 15 деца от ЦСРИ.

4. Център за социална рехабилитация и интеграция в град Стралджа

ЦСРИ е делегирана държавна дейност, функционира от 2006 година . През 2012 година капацитетът на центъра е 50 потребители. През 2012 г. в ЦСРИ са ползвали социални услуги общо 121 потребители, забелязва се спад в техния брой, който се дължи на въвеждането на такса за ползване на услугите от възрастни лица. С цел запазване капацитета на центъра, екипът работещ в него е предприел следните мерки: Обследване на целеви групи от детските градини от гр.Стралджа за откриване на нови логопедични случаи; проучване и обхващане на деца и ученици с гръбначни изкривявания и наднормено тегло; популяризиране дейността на центъра сред обществеността на града и общината, чрез подготовка на материали за дейността на ЦСРИ в местната преса. Тези мерки се оказват резултатни и осигуряват нови ползватели деца, но въпреки това капацитета не е достигнат. Услугите се предоставят от 9 щатни бройки.

5. Център за социална рехабилитация и интеграция в град Болярово

Услугата е разкрита през 2007 г. с доставчик Община Болярово, функционира като делегирана от държавата дейност. Ползватели са лица с физически увреждания. Целта на услугата е социално интегриране на хора с увреждания в общността. Капацитетът на услугата е 25 лица, през 2012 г. средната месечна заетост е 22 потребители. Персоналът включва 7 щатни длъжности на пълно работно време, от които са заети 5. Теренът и сградата са собственост на община Болярово. Сградата включва зала за физиотерапия, зала за социални контакти и трудотерапия, стая за персонала и лекарски кабинет. Има изградена достъпна среда. В близост до услугата е Център за спешна медицинска помощ.

6. Център за социална рехабилитация и интеграция с. Калчево, община Тунджа

Услугата е създадена в началото на 2011 г. по Проект „Дневен център за пълнолетни лица 18 + - алтернатива за преодоляване на социалната изолация в малките населени места” по Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001-5.2.06, “Социални услуги за социално включване” и Договор за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” № BG051PO001 -5.2.06-0257.

От 01.03.2012 г., след приключване на проекта е трансформирана в ЦСРИ, с капацитет 25 потребителя, като делегирана от държавата дейност. През 2012 г. потребителите са 27. Персоналът включва 5 щатни длъжности. През годината за издръжка на центъра са изразходени 38 053 лв.

Социалните услуги предоставяни в ЦСРИ са: социална интеграция; двигателна рехабилитация; медицински услуги; съдействие по набавяне на медикаменти; психологическа рехабилитация; трудотерапия; занимания по интереси; организиране на свободното време, отдых и развлечение; организиране на кулинарни изложби и др.; излети сред природата и опознавателни екскурзии. Те са насочени към деца и лица с увреждания. С потребителите се работи по индивидуални програми, съобразени с нуждите и

специфичните им особености. При необходимост услугите се предоставят чрез домашни посещения. В резултат на комплексните услуги, които ползват потребителите се наблюдава подобрене, както във физически така и в емоционален план.

ЦСРИ с.Калчево поддържа добри отношения, гостува и участва в съвместни екскурзии с други социални институции на територията на община Тунджа, като ДСХ – Болярско, Дневен център за стари хора в с.Генерал Инзово. Специалистите от центъра участват в екипни срещи с ЦСРИ – Ямбол и ЦСРИ „Света Марина” гр.Елхово, за обмен на опит. ЦСРИ взаимодейства успешно с кметство с.Калчево, ДСП гр.Ямбол и общинска администрация Тунджа.

7. Дом за възрастни хора с умствена изостаналост с. Малко Шарково, община Болярско

Капацитет 85 места, като към 31.12.2012 г. капацитетът на дома е запълнен. Екипът на Дома за възрастни с умствена изостаналост се състои от 46 щатни бройки. Чрез извършените ремонтни дейности и обучителни занятия, по съвместен проект със Сдружение за подпомагане на домове за хора с увреждания в чужбина – гр. Кьолн, Германия, в дома непрекъснато се подобряват условията за живот и полаганите грижи за домуващите жени. Финансирането на Дома за възрастни с умствена изостаналост е чрез делегиран държавен бюджет с възможност за дофинансиране от общинския бюджет и дарения.

8. Защитено жилище за жени с умствена изостаналост с. Малко Шарково, община Болярско

Капацитетът е 8 жени, като към 31.12.2012 г. е запълнен. През 2005 и началото на 2006 г., с финансовата помощ на „Сдружението за подпомагане на домове за хора с увреждания в чужбина”- гр.Кьолн - Германия, община Болярско и със средства от Фонд „Социално подпомагане” към МТСП, е създадено и функционира Защитено жилище в пределите на ДВХУИ, с капацитет 8 жени. Потребителите на този вид услуга са пълнолетни лица с лека и средна степен на умствена изостаналост, изведени от ДВХУИ с. Малко Шарково, с цел да бъдат подготвени за самостоятелен живот в обществото. Персоналът е от 4 щатни длъжности. Финансирането е чрез делегиран държавен бюджет с възможност за дофинансиране от общинския бюджет и дарения.

9. Защитено жилище за жени с умствена изостаналост гр. Болярско

Капацитетът му е 8 жени, като към 31.12.2012 г. е запълнен. През 2007 г. се реализира проект „Създаване на условия за изграждане на защитено жилище в гр.Болярско”. Извършена е реконструкция на жилищна сграда с цел приспособяването и за живот на осем възрастни лица с умствена изостаналост. Създадени са условия на хората със специални потребности да живеят в реална градска среда. Потребителите на този вид услуга са пълнолетни лица с лека и средна степен на умствена изостаналост, изведени от ДВХУИ с. Малко Шарково, но имащи реален шанс за социална интеграция. Персоналът се състои от 5 щатни длъжности. Финансирането е чрез делегиран държавен бюджет с възможност за дофинансиране от общинския бюджет и дарения.

10. Защитено жилище за жени с умствена изостаналост гр. Елхово

Държавна дейност, финансирана от републиканския бюджет и делегирана за управление на община Елхово. Като социална услуга е вид услуга в общността – резидентен тип. Целевата група са шест жени с умствена

изостаналост на възраст от 32 до 39 г., прекарвали по-голямата част от живота си в специализирани институции. Към момента са заети всички места. За настанените потребители се грижат 4-ма професионалисти, които с ежедневната си работа имат за цел да осъществяват дейности за постигане на социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици, да осигурят пълноценен и самостоятелен живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.

11. Дом за възрастни с умствена изостаналост с. Маленово, община Стралджа

Домът е специализирана институция, в която се доставят комплекс от социални услуги. За оптимизиране условията на живот, е заложено за периода 2010/2015 г. капацитетът да се намаля ежегодно с една бройка. За 2012 г. е 62 потребители - от тях 55 жени и 7 мъже. Поставени под пълно запрещение – 58 потребители, под ограничено запрещение – 3 и дееспособно едно лице. С диагноза „Шизофрения“ са 12 потребители, които не отговарят на профила на социалната институция. Преместването им в друго социално заведение е в компетенциите на Дирекция „Социално подпомагане“ – Ямбол. Стартирала е процедура за преместването им.

През годината разходите за издръжка са 380 904 лв., а капиталовите разходи са в размер на 22 000 лв. Преходният остатък за 2013 година е 12 599 лв. и ще се използва за капиталови разходи. В него работят 33 специалисти и обслужващ персонал. Липсват кандидати за свободните работни места за длъжностите: психолог, рехабилитатор и специален педагог.

12. Социална услуга „Личен асистент“

Грижа лицата с увреждания получават и чрез услугата „Личен асистент“, с която се цели подобряване грижите към тях, повишаване качеството им на живот и намаляване на риска от зависимост от институционален тип грижа. група. По Проект „Подкрепа за достоен живот“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007-2013г.“, през 2011 г. са включени всички общини от област Ямбол, като партньори на Агенцията за социално подпомагане.

- **община Ямбол:**

Социалната услуга „Личен асистент“ в община Ямбол стартира на 10.01.2011 г. От тази услуга са се възползвали 58 потребители и 60 лични асистенти. В процес на ползване на услугата са прекратени договорите на 11 потребители и на 13 лични асистенти, поради настъпила смърт на потребителите, отказ от услугата или смяна на адресната регистрация. Периодично на освободените часове са включвани нови потребители и нови лични асистенти от списъка на класираните и чакащи кандидати.

Към 31.01.2013 г. общият брой на потребителите на услугата е 45 лица в невъзможност да се обслужват сами, от които 12 са деца. От общия брой лични асистенти - 11 са външни за семейството.

- **община Елхово:**

Услугата се предоставя от 10.01.2011 г. на 10 души и от 10.03.2011 г. са включени още 21 лица на територията на общината, които са над 18 годишна възраст с различни видове трайни увреждания, самотно живеещи в невъзможност сами да се обслужват и организират бита си. Услугата се извършва от 31 лични асистента.

Предоставяне на социалната услуга – от 08.01.2012 година обслужвани лица са 31 от 31 лични асистенти.

- **община Стралджа:**

През 2012 г. ползватели на услугата са 17 потребители със 17 асистенти в населените места Стралджа, Лозенец, Иречеково, Войника и Зимница.

- **община Болярово:**

През месец ноември 2010 г. стартира социалната услуга Личен асистент по ОПРЧР, Проект „Подкрепа за достоен живот”. Продължителността на проекта е 34 месеца. Включването на лицата с трайни увреждания се реализира на два етапа. В първия и втория етап от реализирането на проекта са включени 12 лица с трайни увреждания, които не са в състояние да се самообслужват. Те получават социалната услуга за срок от 31 месеца. Лицата се обслужват от 12 лични асистента.

- **община Тунджа:**

На територията на община Тунджа се реализира Проект „Подкрепа за достоен живот” по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Алтернативи” по ОПРЧР. Към м. декември 2012 г. общият брой на потребителите е 83, а на личните асистенти – 67, като услугата се предоставя в 23 населени места.

13 . Национална програма „ Асистенти на хора с увреждания“

В НП „Асистенти на хора с увреждания”, дейност „Личен асистент” са назначени лица от областта, с което е осигурена заетост на пълно работно време на безработните лица, полагащи постоянни грижи за хора с увреждания. Повишават се доходите на семейството и се създават условия за по-голяма независимост на хората с увреждания и интеграцията им в обществото. Осигурена е заетост на безработни лица, които преди включване в програмата не са били обект на социално подпомагане, но възможността за това е била реална.

Национална програма “Асистенти на хора с увреждания” създава по-голяма независимост на хората с трайни увреждания и улеснява социалната им интеграция в обществото. Анализът на резултатите показва, че ефективността и качествено обслужване са от съществено значение за подобряване положението на хората с увреждания. Програмата се възприема с одобрение от общини, където не се предоставят алтернативни форми на социални услуги и грижата в семейна среда е от особено значение за нуждаещите се от тях лица. Същевременно се осигурява заетост на безработни лица, което спомага за подобряване на социално – икономическия им статус.

И при тази Програма се наблюдава намаляване на броя назначени лица през периода от 2010 г. до 2012 г., спрямо предходните години. Една от причините за голямото намаление е промяната в условията ѝ, тъй като не се допускат изключения за включване на лица над 18 г., които нямат определена чужда помощ или дохода на лицето, което ще бъде назначено за личен асистент е по-висок и не отговаря на изискванията на чл. 9 от ППЗСП. Освен това намалението на броя на заетите по тази дейност лица се дължи на реализиране на проекти по ОПРЧР, по които се предоставят подобни услуги.

2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
262	256	109	113	109

тази услуга е от особено значение за хората с увреждания, които разчитат единствено на своите близки. По този начин имат възможност да останат в своята домашна среда. Програмата оказва съществено влияние и върху намаляване броя на настанените в специализирани институции.

III. Услуги за възрастни лица

1. Домашен социален патронаж - Услугата е предназначена за лица, навършили пенсионна възраст и се финансира от общинския бюджет.

- **община Ямбол:**

Домашен социален патронаж е общинска дейност, която в община Ямбол съществува от 1968 г. От 1993 г. е част от Социален комплекс към Регионален център за социални грижи гр. Ямбол (заедно с Дом за стари хора), а от 2003 г. е част от социалните услуги – местна дейност, на територията на общината.

Домашен социален патронаж като услуга се помещава в сградата на Дом за стари хора, а храната се приготвя в кухнята майка – на ДСХ и ДСП. Целевите групи, които ползват услугите на Домашен социален патронаж са: лица над 65 годишна възраст с постоянен или настоящ адрес в гр. Ямбол; лица с увреждания – с определен процент намалена работоспособност или трайно изгубена работоспособност, определена от ТЕЛК/НЕЛК; ветерани от войните; военноинвалиди и военнопострадали.

Капацитетът на услугата е 210 места, толкова са и потребителите към настоящия момент.

- **община Болярово:**

От 01.07.2012 г. е извършено реструктуриране на местна бюджетна дейност „Обществена трапезария” в местна бюджетна дейност “Домашен социален патронаж”, финансирана със средства от общински бюджет.

Капацитетът е 180 потребители, ползващи услугата през 2012 г. от гр. Болярово и селата на територията на общината – 95 лица.

- **община Елхово:**

Социалната услуга „Домашен социален патронаж” е местна дейност и предоставя грижи и подпомага възрастни хора и лица с увреждания. Домашен социален патронаж обслужва лица над 65 годишна възраст; възрастни хора и деца с различни по степен и вид увреждания. За 100 патронирани се грижат 8 длъжностни лица: домакин-касиер, инструктор хранене, готвач, помощник готвач, двама кухненски работника, шофьор и санитар. Лекотоварен автомобил разнося храна пет дни в седмицата. Една санитарка поддържа личната хигиена на част от патронирани и обитавани от тях помещения по утвърден месечен график. Домашен социален патронаж обслужва и лица от селата Кирилово и Бояново.

- **община Стралджа:**

Домашен социален патронаж е общинска дейност и се финансира от общината. На територията на общината функционират три патронажа – в гр.Стралджа, с.Войника и с. Каменец. Капацитетът и на трите е за по 50 потребителя. Ползвателите на услугата „Домашен социален патронаж” през 2012 година са както следва:

- ДСП гр.Стралджа - 50 потребителя от Стралджа, Зимница, Воденичане, Чарда, Джинот, Лозенец, Атолово;
- ДСП с. Войника - 36 потребителя от селата Войника, Недялско, Тамарино, Първенец;
- ДСП с. Каменец – 29 потребителя от селата Каменец и Поляна.

През 2012 година за издръжка на ДСП от общината са изразходени 129 331 лв.

- **община Тунджа:**

Домашен социален патронаж с. Болярско е разположен в пристройка към основната сграда на ДСХ „Христо Ботев” и обслужва и потребителите на дома. Има добра достъпност, на потребителите се доставя топла храна с автомобил на ДСП. ДСП е разположен в центъра на с. Болярско в непосредствена близост до кметство, читалище, библиотека, параклис, магазини. Обзавеждането и оборудването е съвременно, съобразено с потребностите на персонала и потребителите на услугата. Сградата е собственост на община Тунджа. Услугата разполага с микробус „Форд”.

Капацитетът на ДСП е 90 потребителя, през 2012 г. услугата са ползвали 81 потребителя. На потребителите се предлага и други услуги: доставка на храна веднъж дневно; медицинско обслужване по график от медицински фелдшер; съдействие за набавяне на лекарства и оказване на първа помощ при необходимост; поддържане на контакти с близки и роднини на потребителите при нужда; съдействие за получаване на помощни медицински приспособления и съоръжения от потребителите; закупуване на стоки от първа необходимост със средства на потребителите при тяхно желание; социални консултации; съдействие за подготвяне на документи за настаняване в заведения за здравна профилактика; провеждане на анкети за опознаване на потребителите и съобразяване с техните желания и потребности; отбелязване на рождени и именни дни по желание на потребителите; организиране на срещи с пенсионерски клубове и неправителствени организации.

Социално предприятие за обществено хранене „Домашен социален патронаж с. Победа – алтернатива за социално включване в малките населени места от селски тип”. Целева група: хора с трайни увреждания, лица изтърпели наказание лишаване от свобода, самотни родители, многодетни майки, лица от малцинствени групи, лица страдащи от различни зависимости, дългосрочно безработни лица, обект на социално подпомагане. Доставчик на услугата е Община Тунджа, със срок на управление от февруари 2012 до юли 2013 г. Услугата е позиционирана в двуетажна сграда на бивша детска градина, в която е извършен основен ремонт. ДСП е разположен на първия етаж. Има изграден кухненски блок, стаи за персонала, складови помещения и санитарен възел, осигурена е добра достъпна среда. Сградата е собственост на община Тунджа. Услугата не разполага със собствен специализиран транспорт. Капацитет 100 потребителя, през 2012 г. услугата са ползвали 100 потребителя. Има и списък с чакащи. Персоналът на услугата е от 9 щатни бройки. ДСП с. Победа обслужва самотни лица и семейства в пенсионна възраст, лица с увреждания от 11 села на община Тунджа. Предлага доставка на храна по домовете, социално консултиране, съдействие за снабдяване с необходими медицински изделия и помощни средства, текущо поддържане на хигиената в жилищата на потребителите, наблюдение на здравословното им състояние. Прилага иновативна форма на организация и управление на услугата Домашен социален патронаж, чрез защитена заетост (шест щатни бройки) за представители на целевите групи. Съчетава се доставката на социални услуги в общността и осигуряване на защитена заетост за целевата

група, като по този начин се предотвратява обезлюдяването на малките населени места от общината и се осигурява социална закрила на рисковите групи.

2. Обществени трапезарии

- **община Ямбол:**

В изпълнение на сключен договор между Министерство на труда и социалната политика, фонд „Социална закрила” и Община Ямбол, от 2009 г. до настоящия момент в общината се реализира социалната услуга „Обществена трапезария”. За периода от м. октомври 2012 г. до настоящият момент, ежемесечно са обхванати 81 бенефициенти, на които всеки работен ден в месеца се предоставя храна за обяд.

- **община Елхово:**

Социална услуга в общността за 35 бенефициента за периода 03.01.2012 г. – 30.04.2012 г. със средства за реализиране на дейността в размер на 6468 лв. и от 01.10.2012 г. до 31.12.2012 г. – в размер на 4851 лв. Доставчик на услугата е Община Елхово. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Фонд „Социална закрила” при МТСП.

- **община Болярово:**

Фонд „Социална закрила” към МТСП финансира продължение на проекта „Обществена трапезария” като са отпуснати средства за храна на 40 потребители от 03.01.2012 г.

- **община Тунджа:**

На територията на община Тунджа, през 2012 г. се реализират два проекта за предоставяне на социалната услуга „Обществена трапезария”, финансирана от Фонд „Социална закрила” към МТСП.

Единият от доставчиците услугата е Община Тунджа. До 31.03.2012 г. обществената трапезария са ползвали 90 лица и семейства от 9 населени места в общината, а от 01.10.2012 г. до настоящия момент – 90 потребители от 6 населени места.

Вторият проект се реализира от ЕТ „Емил Иванов” – Ямбол, който е лицензиран доставчик на услугата „Обществена трапезария”. До 31.03.2012 г. обществената трапезария са ползвали 108 лица и семейства от 11 населени места в общината, а от 01.10.2012 г. до настоящия момент – 108 потребители от 9 населени места.

3. Дневен център за стари хора с. Генерал Инзово, община Тунджа

Услугата е разкрита през 2008 г. по Програма „ФАР 2005 - Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи“, Фаза 2, а от м. юни 2009 г. е делегирана от държавата дейност.

Дневният център за стари хора с. Генерал Инзово е разположен в общинска сграда преустроена и адаптирана според нуждите на лицата, ползващи социалната услуга. Разполага с обособени пространства за работата на социалния работник, всекидневна, трапезария, медицински кабинет, кухненско помещение- разливочна, санитарни помещения. Социалната услуга

осигурява материални условия, гарантиращи достъпност, функционалност и безопасност. Дворното пространство е залесено. Цветната градина служи за трудотерапия на потребителите. Оборудването е съобразено с нуждите на специалистите и потребителите.

Център за стари хора е комплекс от социални услуги в общността, в близка до семейството среда, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационни потребности, както и на потребностите от организация на свободното време, лични контакти, социални умения и възможности за пълноценен живот в обществото. Дневният център за стари хора работи във взаимодействие с различни институции и други услуги: общинска администрация, БЧК (получаване на хуманитарни помощи - лекарства и хранителни продукти), училищни власти, дневни центрове и домове за възрастни хора от областта и страната, читалища, клубове на пенсионера, младежки неправителствени организации.

Капацитетът е 30 ползватели, през 2012 г. услугата са ползвали 30.

4. Дом стари хора „Христо Ботев” в с. Болярско

Разкрит е през 2008 г. Разположен е в двуетажна сграда на преустроено училище, с пристройка социална кухня. За достъпност е изградена естакада на централния вход за хора със затруднения и асансьор между двата етажа. Сградата се намира в центъра на с. Болярско, в непосредствена близост до кметство, читалище, библиотека, параклис, магазини. Поддържано дворното пространство. Обзавеждането в дома е съвременно, помещенията са със собствен санитарен възел, оборудвани са с радиоточка, противопожарна известителна система, сигнална инсталация при спешен случай, телевизор, хладилник. Сградата е собственост на община Тунджа. ДСХ не разполага със собствен транспорт.

Услугата е държавно делигирана дейност, с капацитет 30 места, от които 30 са заети. Персоналът е от 13 щатни длъжности, от които има на непълен работен ден. През 2012 г. са заети 12,5.

5. Дом за стари хора „Свети Архангел Михаил“ гр. Ямбол

Капацитетът на дома е 202 места, в т.ч. и създаденото отделение за лежачо болни лица с 40 места. Домът е винаги с пълен капацитет и във всеки един момент има между 160 и 170 кандидат-потребители, желаещи да постъпят и изчакващи настаняване. Персоналът е от 76 щатни бройки, всички са заети.

Материалната база е в добро техническо състояние. Сградата е общинска собственост, отоплява се с природен газ и ел. енергия. За всеки потребител на услугата се предприема индивидуална работа за по-бързата адаптация към условията и социалната общност в дома. Има клубове по интереси, участват в културно-масови прояви в зависимост от здравословното им състояние и уменията, които притежават. ДСХ има немалко дарители от областта, страната и чужбина, които правят дарения по повод национални и религиозни празници под формата на хранителни и лекарствени продукти, дрехи, техника и други консумативи.

ДСХ гр. Ямбол е под общо ръководство с Домашен социален патронаж – Ямбол, който е позициониран в сградата на дома.

6. Дом за стари хора с. Чернозем, община Елхово

Разкрит е през август 1999г. Финансирането е чрез делегиран държавен бюджет с възможност за дофинансиране от общинския бюджет и дарения.

Институцията разполага със сграда на два етажа (бивше училище). На първия етаж са разположени общите помещения - дневна, столова, санитарни възли, сервизни помещения, с обща площ 110,51 кв.м. На втория етаж са спалните помещения, с обща площ 83 кв.м, две бани, санитарни възли, медицински кабинет. Услугата е позиционирана в с. Чернозем, общ. Елхово, което е на 14 км. от общинския център. В близост до кметството. Дворното пространство е поддържано, засадено и залесено. Обзавеждането е остаряло и амортизирано, нуждае се от обновяване. Сградата е собственост на община Елхово. Персоналът е от 7 щатни бройки. Капацитетът е 16 потребители, към момента са заети 14 места. Услугата разполага със собствен транспорт – патронажен автомобил Ситроен.

7. Дом за стари хора с. Воден, община Болярово

Услугата е разкрита през месец декември 2009 година. Капацитет 30 места. Заетите места към 31.12.2012 г. са 28 бр. Екипът на Дома за стари хора се състои от 13,5 щатни бройки. Финансирането е чрез делегиран държавен бюджет с възможност за дофинансиране от общинския бюджет и дарения.

Техническото състояние на сградата е много добро. На първия етаж са разположени кухненският блок, столова, дневна, стаи за персонала, сервизни помещения и част от стаите на потребителите, всяка от които е със самостоятелен санитарен възел(/баня и тоалетна). На втория етаж са разположени останалите стаи на потребителите и кабинети на директора, медицинския персонал и домакина. Услугата разполага със собствен транспорт (микробус “Форд”). Има изградена естакада на централния вход за хора с двигателни затруднения. Проблем за потребителите на услугата е липсата на редовен обществен транспорт (в селото има обществен транспорт само веднъж седмично).

8. Защитено жилище за възрастни гр. Болярово

Защитеното жилище е разположено в двуетажна сграда на бивша детска градина, в която през 2008 г. е извършен основен ремонт по Проект “Красива България”. Има шест спални помещения, като всяко е със собствен санитарен възел, трапезария, сервизни помещения и дневна. Има добра достъпност, с изградена естакада на централния вход за хора с двигателни затруднения. Жилището се намира в центъра на града. Граничи със спешен център, поликлиника, автогара и общински пазар. Обзавеждането и оборудването е ново, съобразено с потребностите на ползвателите на услугата и работещите в нея специалисти. Сградата е собственост на община Болярово. Услугата не разполага със собствен специализиран транспорт. Капацитет 11 възрастни и самотни хора. Към 31.12.2012 г. капацитетът е запълнен. Екипът на защитеното жилище се състои от 6,5 щатни бройки и 0,5 на граждански договор. Финансирането на Защитеното жилище е чрез делегиран държавен бюджет с възможност за дофинансиране от общинския бюджет и дарения.

IV. Специализирани институции и социални услуги в общността – резидентен тип, за деца

1. ДДЛРГ“ Юрий Гагарин“ град Ямбол

През 2010 г. капацитетът на ДДЛРГ „Ю. Гагарин“ Ямбол е намален два пъти. В началото на 2012 г. е намален още един път. Така капацитетът на Дома от 100 места, става 60. Това е вследствие на намаляване броя на децата настанени в институцията вследствие на прилаганите мерки за закрлила, насочени към отглеждане на децата в среда близка до семейната или превенция на изоставането. Към м. януари 2013 г. настанените деца са 49, от които 3 деца ползват социалната услуга „Седмична грижа“. За 2012 г. средномесечната заетост на институцията е 50 деца.

От месец септември 2012 г. 15 деца ползват подкрепящи външни социални услуги в ЦОП „Усмивка“ и ЦСРИ гр. Ямбол. Децата от Дома се включват в организирани мероприятия и лагери, посещават концерти, участват в спортни прояви.

2. Преходно жилище

От изключително значение при прехода от институционален тип грижа към грижа в среда близка до семейната или в общността е осигуряването на специална подкрепа на младите хора, напускащи специализираните институции. През месец февруари 2010 г., със заповед на Изпълнителния директор на АСП в сградата на ДДЛРГ „Ю. Гагарин“ - Ямбол са открити две преходни жилища (едно за момчета и едно за момичета), с капацитет по четири места. Социалната услуга е делегирана от държавата дейност. Услугата функционира от м. декември 2008 г. след като Община Ямбол, печели проект, финансиран от Европейския съюз чрез МТСП по Програма ФАР, «Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността на рисковите групи» за «За предоставяне на житейски умения за самостоятелен живот в малък групов дом». Една от целите на проекта е подпомагане процеса на деинституционализация на деца, настанени в специализирана институция

3. Център за настаняване от семеен тип

Центърът за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) е комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица - не повече от 15. Потребителите са деца, за които са изчерпани възможностите на осигуряване на семейна среда и се предполага, че настаняването ще бъде дългосрочно. Дейности на услугата: Предоставяне на подслон и ежедневни грижи; Изграждане на умения за самостоятелен живот; Осигуряване на здравни и образователни услуги (извън мястото за живеене). Очаквани резултати: намаляване на децата в СИ; осигуряване дългосрочна грижа, близка до семейната среда

• ЦНСТ за деца град Ямбол

През месец февруари 2012 г., със заповед на Изпълнителния директор на АСП е разрешено откриването на Център за настаняване от семеен тип – резидентна услуга делегирана от държавата дейност, след като първоначално Центърът е изграден и функционира в гр. Ямбол по проект „В моя нов дом“ по Схема за безвъзмездна финансова помощ ”Социално услуги за социално включване” .

Капацитетът на Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) е 12 деца. Центърът е разположен в Комплекс за социални услуги за деца и възрастни, което улеснява достъпа на децата до ползването на външни услуги в общността.

Персоналът на услугата включва 9 щатни длъжности. Финансирането на услугата през 2012 г. е 121 150 лв. от държавния бюджет и 3600 лв. от общински бюджет.

Осъществява се добро взаимодействие с Отдел "Закрила на детето" към ДСП Ямбол, тясно сътрудничество с ЦОП и ЦСРИ, разположени в същата сграда, в които децата получават специализирана подкрепа от психолози, педагози и терапевти; добра комуникация и взаимодействие с личен лекар; непрекъснато взаимодействие с ръководството на училището, което децата посещават; взаимодействие с ДПС към ОД на МВР и с МКБППМН; взаимодействие и работа с читалище "Зора" гр. Ямбол.

През 2012 г. в община Ямбол стартира изграждането на три броя Центъра за настаняване от семеен тип за деца с тежки увреждания и едно Защитено жилище за младежи над 18 г. Изграждането им се осъществява по проект по ОПРЧР, в рамките на Проект „Подкрепа за деинституционализация чрез изграждане на социална инфраструктура за деца и младежи в риск в гр.Ямбол”. Доизграждането им ще продължи по ОПРЧР, процедура „Да не изоставим нито едно дете”, компонент 2 по Проект „Интеграция на деца и младежи с увреждания чрез предоставяне на социални услуги от резидентен тип в Община Ямбол”. Продължителността на Проекта е 18 месеца и започва да тече от 01.04.2012 г. до 30.09.2013 г.

След изграждането на съответната социална инфраструктура Община Ямбол има готовност през 2013 г. да започне изпълнението на дейностите по проект „Интеграция на деца и младежи с увреждания чрез предоставяне на социални услуги от резидентен тип в община Ямбол” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. По този начин новоизградените социални заведения ще станат реално работещи. Продължителността на проекта е 18 месеца, с планирано начало 01.04.2013 г. и край 30.09.2014 г. Стойността е 580 680.42 лв. Целта на този проект е да реализира устойчив модел за деинституционализация на деца и младежи с увреждания, настанени в специализирани институции чрез развитие на резидентни форми на услуги в община Ямбол.

По Оперативна програма "Развитие на селските райони" в гр. Елхово стартира изграждането на втори Център за настаняване от семеен тип. Проекта е одобрен, като е подписан договор с финансиращия орган. Пусковият срок е през 2014 г. Центъра ще е с капацитет 12+2 места и ще бъде за деца с увреждания, изведени от специализирани институции.

- **ЦНСТ "Къща като къщи" град Елхово**

През месец февруари 2012 г., със заповед на Изпълнителния директор на АСП е разрешено откриването на Център за настаняване от семеен тип – резидентна услуга делегирана от държавата дейност и в гр. Елхово, след като Центъра е разкрит по Проект "Къща, като къщи" по Схема за безвъзмездна финансова помощ "Социално услуги за социално включване".

Персоналът на услугата включва 6,4 щатни длъжности. Капацитът на Центъра за настаняване от семеен тип е 8 деца. В момента има настанени 5 момичета и 3 момчета. За периода 01.03.2012 г. – 31.12.2012 г. екипът в ЦНСТ съдейства за едно международно осиновяване и 4 деца са реинтегрирани.

ЦНСТ работи в тясна връзка и взаимодействие с различни институции и други услуги на територията на община Елхово и областта.

ЦНСТ и ЦСРИ "Света Марина" гр. Елхово са под едно ръководство. Част от децата от ЦНСТ посещават ЦСРИ „Света Марина”, който е в същата сграда. При организиране на по-големи мероприятия се включват децата от двете услуги

- празници, културни посещения, занимания от игрови характер. Установени са връзки с доброволци от „Корпуса на мира”. Ученици от местната гимназия „Св.Климент Охридски” периодично посещават децата от ЦНСТ и установяват трайни и значими връзки с тях.

При изпълнението на Годишните планове за развитие на социалните услуги за 2012 г., в изпълнение на общинските стратегии на общините от област Ямбол, се наблюдава следното:

✚ Община Болярово:

В Годишния план за развитие на социалните услуги за 2012 г. в община Болярово не са предвидени разкриване на нови социални услуги, намаляване или увеличаване капацитет на съществуващите такива, промяна във вида на социалните услуги или закриване. През 2012 г., с решение на Общински съвет № 106/30.05.2012 г., считано от 01.07.2012 г., е разкрита услугата Домашен социален патронаж, с капацитет 180 потребители, която се финансира от общинския бюджет. Същата не е заложена в общинската стратегия за развитието на социалните услуги и не е предвидена за разкриване в годишния план за развитие на социалните услуги.

✚ Община Елхово:

В Годишния план за развитие на социалните услуги за 2012 г. на община Елхово е заложено разкриването на ЦНСТ за деца, като делегирана от държавата дейност, с цел устойчивост на проект, реализиран първоначално по ОПРЧР. Със Заповед № РД01-152/13.02.2012 г. на Изпълнителния директор на АСП, считано от 01.03.2012 г., ЦНСТ е делегирана от държавата дейност, с капацитет 8 места.

В Годишния план е заложено кандидатстването по ОП "Развитие на селските райони" за изграждане на втори Център за настаняване от семеен тип. Проекта е одобрен, като е подписан договор с финансиращия орган. Пусковия срок е през 2014 г. Центърът ще е с капацитет 12+2 места и ще бъде за деца с увреждания, изведени от специализирани институции.

✚ Община Стралджа:

В Годишния план за развитие на социалните услуги на община Стралджа през 2012 г. е заложено намаление на капацитета на ДВУИ – Маленово от 63 на 62 места. Това е сторено, считано от 01.01.2012 г., съгласно Заповед № РД01-139/02.02.2012 г. на Изпълнителния директор на АСП.

Заложени в Годишния план услуги, които не са осъществени през 2012 г. са, както следва:

- Проект „Социално включване от 0 до 7г.” Реализацията на проекта продължава като през 2012 година са извършени предвидените СМР по проекта. Предстои оборудването и обзавеждането им;
- Разкриване на социалната услуга Домашен социален патронаж в с.Иречеково. С реализирането на проект „Звена към ДСП в община Стралджа” не се налага разкриването на ДСП в с. Иречеково.
- Изграждане на Защитено жилище за лица с умствена изостаналост, изведени от ДВУИ – Маленово, в с.Зимница. Разработен е проект с който общината е кандидатствала по различни програми за създаване на материалната база, но до момента не е реализиран. Общината ще продължи търсенето на възможности за осигуряване на средства за изграждането му.;

- Изграждане на Дом за стари хора в гр. Стралджа. Изготвено е проектно предложение, но Община Стралджа не е кандидатствала за финансирането му.

Община Тунджа:

В Годишния план за развитие на социалните услуги за 2012 г. на община Тунджа е заложено разкриването на ЦСРИ в с.Калчево, като делегирана от държавата дейност, с цел устойчивост на проект, реализиран първоначално по ОПРЧР. Със Заповед № РД01-222/16.02.2012 г. на Изпълнителния директор на АСП, считано от 01.03.2012 г., ЦСРИ е делегирана от държавата дейност, с капацитет 25 места.

Заложено е разкриване на социалната услуга Домашен социален патронаж чрез изграждане на Социално предприятие за обществено хранене в с.Победа. От 01.02.2012 г. Община Тунджа работи по одобрен Проект „Социално предприятие за обществено хранене Домашен социален патронаж с. Победа – алтернатива за социално включване в малките населени места от селски тип” - BG051PO001-5.1.02-0018-C0001, по ОПРЧР, Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-5.1.02 “Нови възможности”. От 30.08.2012 г. услугата се предоставя на 100 ползватели. Продължителността на Проекта е до 31.07.2013 г.

В процес на изпълнение е Проект за социално включване, като бенефициент на МТСП, с външно финансиране със заем от СБ. По проекта ще се разкрият центрове за развитие на общности, семейно центрове и мобилни кабинети за семейна подкрепа. Основните дейности по Проекта ще са насочени към подкрепа за развитие на хора в неравностойно положение чрез директна работа в общността, чрез посредничество за достъп до други услуги и мобилни интегрирани услуги. През 2012 г. са приключени строително-монтажните дейности и ремонта на семейните центрове и общностния център. В момента се изчаква стартирането на дейностите по Проекта.

Заложени в Годишния план услуги, които не са осъществени през 2012 г. са, както следва:

- Изграждане на ЦНСТ за младежи с увреждания;
- Изграждане на ЦНСТ за младежи с ментални увреждания;
- Изграждане на Защитено жилище за хора с ментални увреждания;
- Изграждане на Защитено жилище за хора с физически увреждания;
- Изграждане на Защитено жилище за хора с деменция, настанени в СИ;
- Изграждане на Център за временно настаняване на бездомни пълнолетни лица и/или останали в безпомощно състояние.

Община Тунджа, предвид идентифицираните нужди и наличието на сграден фонд, очакваше да бъде включена в обхвата на общините, които могат да кандидатстват с проекти по Схема за безвъзмездна финансова помощ „Живот в общността” по ОПРЧР, за да развие тези услуги или част от тях. Предвид липсата на финансиране заложените социални услуги не са развити през 2012 г.

Община Ямбол:

В Годишния план за развитие на социалните услуги в община Ямбол е заложено намаление на капацитета на ДДЛРГ”Юрий Гагарин” – Ямбол. Със

Заповед № РД01-14/04.01.2012 г. на Изпълнителния директор на АСП, считано от 01.01.2012 г., капацитета е намален от 70 на 60 места.

В Годишния план за 2012 г. е заложено разкриването на ЦНСТ за деца, като делегирана от държавата дейност, с цел устойчивост на проект, реализиран първоначално по ОПРЧР. Със Заповед № РД01-147/10.02.2012 г. на Изпълнителния директор на АСП, считано от 01.03.2012 г., ЦНСТ е делегирана от държавата дейност, с капацитет 12 места.

Заложените в Годишния план три на брой ЦНСТ за деца с тежки увреждания и едно Защитено жилище за младежи над 18 г. в момента се строят. Очаква се строежа да приключи февруари-март 2013 г. Изграждането им се осъществява по проект по ОПРЧР, в рамките на Проект „Подкрепа за деинституционализация чрез изграждане на социална инфраструктура за деца и младежи в риск в гр.Ямбол“. Доизграждането им ще продължи по ОПРЧР, процедура „Да не изоставим нито едно дете“, компонент 2 по Проект „Интеграция на деца и младежи с увреждания чрез предоставяне на социални услуги от резидентен тип в Община Ямбол“. Продължителността на Проекта е 18 месеца и започва да тече от 01.04.2012 г. до 30.09.2013 г.;

Заложени в Годишния план услуги, които не са реализирани през 2012 г. са, както следва:

- Център за временно настаняване – Община Ямбол е в търсене на подходяща сграда. Липсва наличен сграден фонд, който може да бъде приспособен за тази социална услуга;
- Дневен център за стари хора – може да бъде разкрита само като местна дейност. Община Ямбол няма финансов ресурс да стартира тази социална услуга на този етап;
- Общностен център в гр.Ямбол – трите кабинета ще бъдат оборудвани от МТСП и се очаква да стартират в средата на 2013 г. Две детски и една яслена група (44 на брой деца) са структурирани като филиал на ОДЗ „Свобода“. Акт 15 ги въвежда в експлоатация от 18.12.2012 г. Заложен старт за функциониране е от месец март 2013 г.;
- ЦНСТ за хора с психични разстройства – Община Ямбол е проявила интерес към Проект „Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище“ по схема за безвъзмездна финансова помощ „Живот в общността“. Взето е решение общината да се включи в проекта на по-късен етап;
- Дневен център за възрастни с увреждания – услугата функционира до края на 2012 г., като доставчик бе НПО „Каритас“, които от 01.01.2013 г. преустановиха нейното предоставяне. Поради липсата на средства и неспазени процедури от страна на Община Ямбол, до края на 2012 г., социалната услугата не можа да бъде разкрита като делегирана от държавата дейност.

Комплексът за социални услуги в гр.Ямбол може да послужи за пример като реализирана добра практика. В него се предоставят четири социални услуги:

- Дневния център за деца с увреждания „Дъга“;
- Центъра за социална интеграция и рехабилитация;
- Центъра за настаняване от семеен тип за деца;
- Центъра за обществена подкрепа „Усмивка“.

Част от тези социални услуги са разкрити в резултат на успешно реализирани проекти на Община Ямбол по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Идеята на община Ямбол за създаване на Центъра и предоставяне на различни дейности е пример за това как няколко социални услуги могат успешно да съжителстват под един покрив. Той е пример за добра практика по отношение на това, как мерките по различните оперативни програми се съчетават и допълват.

Изводи и препоръки

1. ИЗВОДИ:

Визията и стратегическите цели, определени в Областната стратегия за развитие на социалните услуги на област Ямбол, запазват своята актуалност. Рамката на заложените приоритети съответства на проблемите и нуждите на целевите групи.

Може да се отбележи, че общините в област Ямбол демонстрират желание да развият системата от социални услуги. Нереализирането на част от заложените услуги се дължи на недостатъчно добро планиране на възможностите за реализация на заложените услуги, както и на липса на финансови средства.

Необходима е сериозна инвестиция в укрепване капацитета на човешките ресурси за доброто и ефективно изпълнение на заложените дейности.

Въпреки, че работата по деинституционализацията на децата и лицата от специализираните институции на територията на областта се активизира, до значими резултати не се достигна. Причините за това са обективни и субективни.

Наличните услуги за лица с психични разстройства и умствена изостаналост не са достатъчни. Недостатъчна е подкрепата за хората с увреждания и самотно живеещите хора, живущи в малките населени места в областта.

2. ПРЕПОРЪКИ

- Да се осигурят възможности за обучение, обмяна на опит и добри практики с цел развитие капацитета на екипите, ангажирани с управление на социалните услуги и на доставчиците;

- Да се въведе практика за осъществяване на индивидуална и групово супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за подобряване качеството на предоставяните услуги;

- Да се осигури периодична оценка на въздействието на услугите от гледна точка на реалния ефект върху потребителите, удовлетворяване на съществуващите нужди, реално „затваряне на входа“ към институционалната грижа и въздействието върху общността;

- Да се засили работата по развитие на приемната грижа в област Ямбол;

- Предвид нарастване броя на бездомните лица на територията на областта е необходимо да се предприемат мерки за откриване на подходяща социална услуга;

- Да продължи ефективното използване за финансиране от Структурните фондове на ЕС и усвояване на средства от различни национални и донорски програми в областта на социалните услуги;

- Да се осигури добро управление на наличните ресурси и стимулиране участието на всички заинтересовани страни;

- Да се насърчават доброволчески практики и осъществяване на по-тясно

взаимодействие с неправителствения сектор в процеса на осигуряване на ефективността и качеството на социалните услуги;

- Да се разкрият междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от една община чрез изграждане на междуобщинско партньорство;

Приложения:

Приложение 1: Териториален разрез на социалните услуги в област Ямбол за 2012 година по общини

Приложение 2: Изпълнение на заложените цели, мерки и дейности в Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2011 – 2015 в област Ямбол за 2012 година